

Vernor Vinge
GELMĖ DANGUJE
TREČIA KNYGA

Mokslinis fantastinis romanas

DAUGIAMILIJONINIS BESTSELERIS!!!

HUGO AWARD™
2000

Praėjo 40 metų po katastrofos prie Arachnos planetos. Mirgančioji žvaigždė užgeso ir emergentai pradeda vykdyti savo planą, ketindami sunaikinti vorų civilizaciją. Bet iš tiesų tai tik žūtbūtinės kovos pradžia...

„Perskaitęs šį romaną, negali nesistebėti fantastiška autoriaus vaizduote, nepakartojama Visatos vizija, neįtikėtinu pasakojimo meistriškumu ir itin stulbinančia pabaiga...“

AMAZING STORIES

Iš anglų kalbos vertė IRMINA DOMEIKIENĖ
Serija "Pasaulinės fantastikos Aukso fondas"
200 tomas. Serija įkurta 1990 m.

Vernon Vinge - DEEPNESS IN THE SKY
New York, Bantam books, 2001

Copyright © by Vernor Vinge, 1999

Cover art copyright © by Bob Eggleton, 2000

Vertimas į lietuvių kalbą ©, leidykla "Eridanas", 2001

Elektroninė versija © Knygute.lt, 2010

Keturiasdešimtas skyrius

Hrankneras Anerbis atskrido į Kalorikos užtekį Pirmąją Tamsos Dieną. Per tuos metus Anerbis čia lankėsi jau daugybę kartų. Velniai rautų, jis čionai atvyko išsyk po Vidutinio Šviesos Ryškumo, kai duobės dugnas dar buvo verdantis katilas. Vėliau prie kalnų pakraščio daugelį metų glaudėsi inžinierių statybininkų gyvenvietė. Vidutinės šviesos metais sąlygos buvo pragariškos netgi didelėse aukštumose, tačiau darbininkams labai gerai mokėjo: paleidimo įrenginius plokščiaikalnyje maitino ir karališkieji, ir komerciniai pinigai, ir kai Hrankas įrengė padorius vėsintuvus, čia gyventi pasidarė daug jaukiau. Turtingi žmonės atvykdavo jau Vytimo Metais, apsigyvendami kalderos šlaituose, kaip tai darė jau penkios kartos.

Tačiau šis atvykimas Hrankui sukėlė pačius neįprasčiausius jausmus. Pirmoji Tamsos Diena. Ši riba buvo nubrėžta veikiau prote, nei realiame gyvenime, - ir galbūt dėl to ji rodėsi dar svarbesnė.

Anerbis atskrido komerciniu reisui iš Viršutinės Ekvatorijos, bet ši kelionė buvo nieku gyvu ne turistinė. Nors iki Viršutinės Ekvatorijos tebuvo

penki šimtai mylių, šis atstumas buvo kaip sykis toks, koku galima pasitraukti nuo Kalorikos užtekio pertekliaus Pirmąją Tamsos Dieną. Anerbis ir du jo asistentai -faktiškai asmens sargybiniai - lukterėjo, kol likusieji keleiviai nutolo praėjimo virvėmis. Paskui apsiliko striukes bei kelnes su pašiltinimu ir užsimetė ant pečių du krepšius, kuriuose ir slypėjo viso skrydžio prasmė. Prie pat išėjimo Hrankneras netyčia paleido iš rankų krepšį, ir šis žnektelėjo tiesiai prie stiuardo kojų. Visokiam orui atsparus futliaras atsivėrė, pademonstruodamas savo turinį: skalūno spalvos dulkes, kruopščiai supakuotas į plastikinius paketus.

Hrankneras nušoko nuo virvės ir užsegė krepšį. Stiuardas neryžtingai nusijuokė:

- Aš girdėjau, kad Ekvatorijoje pagrindinė eksporto prekė yra kalnų žemė, bet niekad nemaniau, jog kažkas šią patarlę vertina rimtai.

Anerbis gūžtelėjo pečiais, slėpdamas savo sutrikimą.

Kartais tai būna geriausia priedanga. Jis vėl užsimetė krepšį ant pečių ir užsisegė striukę.

- E, hm... - Stiuardas jau ketino pasakyti dar kažką, bet atsitraukė ir nusilenkė, išleisdamas juos iš lėktuvo. Visi trys nubėgo laipteliais ant nusileidimo juostos betono, ir ūmai visiems pasida-

rė aišku, ką būtent norėjo pasakyti stjuardas. Viso labo prieš valandą, kai jie išskrido iš Viršutinės Ekvatorijos, oro temperatūra buvo nukritusi aštuoniasdešimt laipsnių žemiau užšalimo taško, o vėjo greitis viršijo dvidešimt mylių per valandą. Be kvėpavimo aparatų su pašildymu buvo neįmanoma nueiti netgi nuo terminalo iki lėktuvo.

Gi čia...

- Velniai rautų, čia juk krosnis!

Brun Saulak, jaunesnioji agentė, pasidėjo krepšį ant žemės ir nusimetė striukę.

Vyresnioji agentė nusijuokė, nors ir pati padarė tokią pat kvailystę.

- O ko gi tu norėjai, Brun? Juk čia Kalorikos užtekis!

- Taip, betgi Pirmoji Tamsos Diena!

Kaip paaiškėjo, kai kurie keleiviai buvo tokie pat neapdairūs. Jie ėjo groteskišku paradu, liukšėdami ir pakeliui nusirenginėdami striukes, kvėpavimo aparatus ir kelnes. Anerbis pastebėjo, kad, kol Brun rankos bei kojos buvo užsiėmusios šaltam orui skirtos įrangos nusimetimu, Arlos Andergeit rankos liko laisvos, o apžvalga - apskritiminė. Kai vilkosi Arla, tokį pat budrumą demonstravo Brun. Per kažkokį stebuklą viso šio proceso metu jų tarnybiniai pistoletai liko nematomi. Jos

galėjo apsimesti idiotėmis, bet po šia kauke Arla ir Brun buvo ne prastesnės už visus tuos kareivius, kuriuos Anerbis pažinojo Didžiojo Karo metais.

Nors užduotis, dėl kurios jie skrido į Viršutinę Ekvatoriją, nereikalavo aukštos technikos ir apskritai buvo menkai pastebima, tačiau žvalgybos darbuotojai aerouoste veikė pakankamai efektyviai. Maišus su akmens dulkėmis patalpino į šarvuočius, ir, kas Anerbiui padarė dar didesnę įspūdį, vadovaujantis majoras net negergždė dėl visos operacijos absurdiškumo.

Po trisdešimties minučių Hrankas ir dabar jau nebe tokie svarbūs jo asmens sargybiniai atsidūrė gatvėje.

- Ką reiškia "jau nebe tokie svarbūs"? - Arla mostelėjo rankomis su perdėta nuostaba. - Nesvarbus buvo to... šlamšto lydėjimas per visą kontinentą! - Nė viena iš jų nežinojo visos šių akmens dulkių svarbos, ir jos nesidrovėjo reikšti savo paniekos. Jos buvo geros agentės, tačiau neturėjo tokio požiūrio į darbą, prie kokio buvo įpratęs Hrankneras. - Užtai dabar mes turime šį tą svarbaus, ką privalome saugoti. - Ji mostelėjo ranka į Anerbį, ir jos pašaipoje pasigirdo rimtos gaidelės. - Kodėl tu nenuvažiavai su majoro vaiki-

nais ir nepalengvinai mums gyvenimo?

Hrankneras atsakydamas nusišypsojo.

- Iki susitikimo su šefu man dar liko daugiau nei valanda. Pakankamai, kad suspėčiau nueiti tenai pėsčiomis. Arla, negi tau nesmalsu? Ar daugeliui pasitaiko proga pasižiūrėti į Kaloriką Pirmąją Tamsos Dieną?

Arla ir Brun kreivai dėbtelejo į jį - tipiška unterkarininkų reakcija į kvailystes, kurių jie nepajėgia ištaisyti. Savo gyvenime Anerbis tai patyrė ne kartą, nors paprastai nepritarimo nereikšdavo taip akivaizdžiai. Brolija ne kartą demonstravo pasirengimą imtis smurto kitų tautų žemėse. *Bet aš išgyvenau septyniasdešimt penkerius metus ir žinau, kad yra pernelyg daug dalykų, kurių derėtų baimintis.* Jis jauėjo pakrantėje spindinčių žiburių link. Įprasti Anerbio asmens sargybiniai, kurie lydėdavo jį kelionėse į užsienį, būtų nepaleidę jo fiziškai. Arla ir Brun buvo paskirtos iš šalies ir nelabai smulkiai painstruktūros. Sekundėlę užgaišusios, jos puolė jam įkandin. Bet Arla jau kažin ką kalbėjo į telefoną. Anerbis šyptelėjo. Ne, šios dvi - ne kvaišos. *Įdomu, ar aš pastebėsiu agentus, kuriuos ji kviečia?*

Kalorikos užutekis buvo pasaulio stebuklas nuo

neatmenamų laikų. Tai buvo viena iš trijų vulkaninių zonų - ir dvi kitos glūdėjo po ledu arba vandenynu. Pats užutekis buvo apiręs vulkano krateris, ir vandenyno vandenys užtvindė kone visą centrinę jo dalį.

Ankstyvosiomis Naujosios Saulės dienomis čia siautėjo pragariškas pragaras, nors tiesiogiai jo niekas nestebėjo. Statūs kraterio šlaitai fokusavo saulės spindulius, ir temperatūra pakilo aukščiau švino lydymosi taško. Matyt, tai provokavo - arba skatino - spartų lavos sunkimąsi ir nepaliamąją sprogimų seriją, kurios dėka, saulei priblėsus iki vidutinio ryškumo, liko nauji krateriai. Ir netgi tais metais tik iki pamišimo drąsūs tyrinėtojai išdrįsdavo lįsti į plokščiakalnį už vulkano krašto.

Bet kai saulė ėmė blaustis ir atėjo Vytimo Metai, pasirodė nauji svečiai. Žemė iš pietų ir šiaurės pradėjo kamuotis nuo vis atšiauresnių žiemų, ir tuomet kraterio pakraščiai virto šilta bei jaukia vieta. Kuo smarkiau vėso planeta, tuo žemiau ir žemiau leidosi šiltosios zonos, rojaus, riba. Jau penkioms pastarosioms kartoms Kalorikos užutekis buvo pačiu elitiškiausiu Vytimo Metų kurortu, kuriame tie, kuriems turtas leido nedirbti ir neštaupyti vardan pasirošimo Tamsai, galėjo mėgautis gyvenimu. Didžiojo Karo įkarštyje, kai Anerbis maišė sniegą Rytų Fronte, ir vėliau, kai

beveik visas karas pasitraukė į tunelius, netgi tuomet jis regėjo tonuotas graviūras, vaizduojančias palaimingą gyvenimą, tarytum prie Vidutinės Šviesos, kurį pačiame Kalorikos kraterio dugne gyveno turtuoliai.

Kalorika Tamsos pradžioje panėšėjo į tą pasaulį, kurį šiuolaikinė technika ir atominė energija padės pastatyti visai Vorų rasei visiems Tamsos metams. Anerbisėjo į muziką ir šviesą - spėliodamas, ką tenai pamatys.

Visur būriavosi minios. Girdėjosi juokas, dūdmaišių muzika ir atsitiktinių ginčų nuotrupos. Visi sutiktieji buvo tokie neįprasti, jog Anerbis neišsyk pastebėjo tai, kas svarbiausia.

Jis leido minios šurmuliui blaškyti juos šen ir ten, tarsi dalelytes suspensijos sraute. Nesunku buvo įsivaizduoti, kaip šioje nepatikrintų svetimųjų minioje nervinasi Arla ir Brun. Bet jos susidorojo, susiliejusios su netvarkingu judėjimu ir visiškai atsitiktinai atsilikdamos nuo Anerbio ištiestos rankos atstumu. Po poros minučių visi trys atsидūrė apačioje, prie pat vandens. Minioje daugelis mosavo kvepiančiomis lazdelėmis, tačiau čia, kraterio dugne, tvyrojo kur kas stipresnis aromatas - sieros, sklendžiančios šiltame brize, kvapas. Už vandens dryžio, užutekio viduryje, raudonai,

rausvai ir geltonai švytėjo išlydyta uola. Aplink ją kilo vaiduokliškas garas. Šioje vandeninėje erdvėje galima buvo nesijaudinti dėl dugninio ledo ir leviatanų -nors vulkaninis sproginimas nužudytų dar paprasčiau.

- Po velnių! - Brun atsisakė savo vaidmens, atstumdamas Anerbį atgal nuo kraterio krašto. - Pažvelk tenai, į vandenį! Jie skęsta!

Anerbis sekundėlę žvelgė jos nurodyta kryptimi.

- Ne, neskęsta. Jie... terauna juos Tamsa, jie žaidžia vandenyje!

Pusiau panirusios figūros vilkėjo kažką panašaus į apatines kelnes, neleidžiančias jiems nuskęsti. Anerbis su savo palyda tik žiūrėjo ir pastebėjo, kad šis reginys apstulbino ne tik tai juos, nors beveik visi žiūrovai savo nuostabą stengėsi nusišlėpti. Kuriems galams kažkam *vaidinti*, neva jis skęsta? Galbūt kariniams tikslams. Šiltuoju laikotarpiu ir Akordas, ir Brolija turėjo karinių laivų.

Trisdešimt pėdų žemiau aštrios kranto uolos į vandenį puolė dar vienas bebaimis linksmuolis. Ūmai vandens pakraštys virto mirtinai pavojingo skardžio atbraila. Anerbis pasitraukė atatupstas, toliau nuo siaubo ar susižavėjimo šūksnių vandenyje. Visi trys nuėjo per apatinę aikštę link iliū-

minuotų medžių. Čia, atviroje vietoje, matėsi ir dangus, ir kalderos sienos.

Buvo vidudienis, tačiau, neskaitant šaltomis ugnimis žėrinčių žiburių medžiuose ir karščio tviskesio kraterio centre, aplink buvo tamsu, kaip ir bet kurią naktį. Saulė švietė iš viršaus - neryški dėmelė danguje, rausvokas diskas, išraižytas tamsiais ribuliukais.

Pirmoji Tamsos Diena. Religijos ir nacijos nustatydavo šią dieną su nežymiu skirtumu. Naujoji Saulė prasidėdavo nuo sprogstamojo šviesos tvyksnio, kurio, tiesa, nematė nė vienas iš gyvųjų. Bet šviesos gesimas - tai buvo lėtas vytimas, besitęsiantis visą Šviesos laikotarpį. Per pastaruosius trejus metus saulė švietė blyškiai blyškiai, net vidurdienį tik vargais negalais įšildydama nugarą, tokia blausi, kad į ją galima buvo žiūrėti visiškai atviru žvilgsniu. Paskutiniaisiais metais pačios ryškiausios žvaigždės matėsi ištisą dieną. Bet netgi šis reiškinys nebuvo oficiali Tamsos pradžia, nors tai buvo ženklas, jog žali augalai daugiau nebeauga, kad tau jau derėtų surinkti pagrindines maisto atsargas savo gelmėje, ir kad stiebagumbinės bei lervinės fermos - tai viskas, kas gali palaikyti gyvybę, kol ateis laikas pasitraukti po žeme.

Ir kas gi šiame lėtame slinkime į nebūtį žymėjo

akimirką - ar bent jau dieną - kuri buvo Tamsos pradžia? Anerbis pažvelgė tiesiai į saulę. Ji buvo šiltos krosnies spalvos, bet tokios blausi, jog šilumos nesijautė. Ir blausesnė ji jau netaps. Dabar pasaulis paprasčiausiai nuolat vės, apšviestas tiktai žvaigždžių ir rausvo disko. Nuo šios minutės oras pasidarys pernelyg šaltas alsavimui. Praėjusioms kartoms tai buvo signalas tempti visa, kas būtinausia, į savo gelmę. Praėjusių kartu tėvams ši akimirka žymėjo paskutinį šansą užtikrinti savo koberiukams ateitį. Praėjusioms kartoms ji žymėjo didžio kilnumo ir didžios išdavystės bei bailumo laiką, kai visi, kurie nepakankamai pasiruošė, atsidurdavo akis į akį su Tamsa ir šalčiu.

Čia ir dabar Hranko dėmesys nukrypo į tuos, kurie būriavosi aikštėje tarp jo ir medžių. Tarp jų buvo tokių - senų koberių ir daugybė šiuolaikinės kartos atstovų, - kurie kėlė rankas į saulę ir nuleisdavo jas apglėbti žemės bei pažado, kurį kuždėjo ilgas miegas.

Bet oras aplink buvo švelnus, kaip Vidurinių Metų vasaros vakarą. Ir žemė buvo šilta, tarsi ją šildytų Viduriniųjų Metų saulė. Ir daugelis aplink nepastebėjo šviesos nykimo. Jie juokėsi, jie dainavo - ir jų drabužiai buvo ryškūs bei brangūs, tarsi jie niekuomet nebūtų susimąstę apie ateitį. Galbūt turtuoliai visuomet tokie....

Apie autorių

Žymus amerikiečių prozaikas ir matematikas Vernoras Vinžas gimė 1944m. Viskonsino valstijoje. Pirmąjį savo apsakymą publikavo 1965m. Buvo vedęs Džoaną Vinž, kuri taip pat yra gana populiari fantastikos rašytoja. Pirmasis romanas – “Grimo pasaulis” pasirodė 1966m. Vernoro Vinžo kūriniai buvo penkis kartus nominuoti prestižinei HUGO premijai. Du romanai pelnė šią premiją: “Liepsnojančios gelmės” (1993) bei knyga, kurią Jūs laikote rankose, - “Gelmė danguje” (2000). Šiuo metu Vernoras Vinžas yra San Diego valstijos universiteto informatikos profesorius. “Eridanas” planuoja išleisti ir daugiau šio rašytojo kūrinių.

Pastabos

1) Triksija Bonsol ir jos kolegos verčia vorų pavardes atitinkamais nizų kalbos žodžiais (žinoma, autorius tai perteikia angliškais žodžiais). “Smit” - “kalvis”, “Anderhil” - “po kalva”. “Laithil” - tai galėtų būti “šviesi kalva” arba “šviesos kalva”.